Afwegingskader van de gemeente Nieuwkoop voor Woonzorginitiatieven

1. Aanleiding

Vanwege de toenemende behoefte aan woonruimte voor kwetsbare doelgroepen wordt onze gemeente meer en meer geconfronteerd met initiatieven en ontwikkelingsplannen op dit gebied van zorgorganisaties, (zorg-)corporaties, ontwikkelaars en particulieren. Om deze toenemende behoefte te toetsen en te beoordelen is een integraal afwegingskader ontwikkeld. Door middel van dit kader wordt door de diverse disciplines binnen de gemeente (Ruimte, Welzijn, Zorg, etc.) gezamenlijk gewogen of de plannen gespiegeld zijn aan het ruimtelijk beleid en aan de Woonzorgvisie 2024 van de gemeente en tegemoetkomen aan de specifieke woonzorgbehoefte van de lokale kwetsbare doelgroepen. Elk initiatief dat wordt aangedragen, door welke partij dan ook, kan hierdoor snel worden beoordeeld op de ruimtelijke inpassing, kwantitatieve en kwalitatieve behoefte, passend bij de visie en haalbaarheid.

We ontvangen regelmatig verzoeken van zorginstellingen, projectontwikkelaars of particulieren/inwoners om voor mensen die zorg nodig hebben mee te werken aan de realisatie van een woonzorgconcept in de gemeente. Dit kan gaan om een verzoek om nieuwbouw, een bestaande woonvoorziening in te zetten als woonzorgaanbod of leegstaand vastgoed te transformeren naar een wonen/zorg-accommodatie.

Alle initiatieven die niet passen binnen de bestaande kaders in onze gemeente worden behandeld bij de Omgevingstafel. Dit wordt vanuit de afdeling Ruimtelijke ontwikkeling & Grondbedrijf georganiseerd, waarbij verschillende disciplines aansluiten om een initiatief te beoordelen. Als het omgevingsplan een ontwikkeling toestaat, dan kan er doorgaans medewerking worden verleend aan het initiatief. Als het omgevingsplan niet voorziet in de beoogde ontwikkeling, dan gebruiken we dit afwegingskader bij een mogelijke vergunningaanvraag of wijziging van het omgevingsplan.

Afbakening woonzorginitiatief

Dit afwegingskader is voor initiatieven waarbinnen professionele zorg geregeld is én waar structureel gewoond wordt. Dit betekent dat bewoners ingeschreven staan op het zorgadres.

- Initiatieven waarbinnen men elkaar ondersteunt en er geen concrete zorgvraag is vallen buiten dit afwegingskader woonzorginitiatieven.
- Het afwegingskader woonzorginitiatieven is ook niet van toepassing op geclusterde woonconcepten waarbinnen ondersteuning of zorg op afstand geleverd wordt.

2. Doel van het afwegingskader

Het afwegingskader fungeert als een beoordelingsinstrument van nieuwe marktinitiatieven op het gebied van wonen met zorg. Dit afwegingskader kan daarnaast gebruikt worden als handvat om het (ambtelijk) gesprek te voeren in de verschillende fases van ontwikkeling van een woon(zorg)initiatief. Dit afwegingskader is bedoeld om, naast een *ruimtelijke* en *kwantitatieve toets* (voorziet het initiatief in een behoefte zoals die tot uiting komt in de Woonzorgvisie 2024) ook een *kwalitatieve toets* te kunnen uitvoeren.

Het afwegingskader biedt hierbij een transparante werkwijze. Daardoor kunnen initiatiefnemers snel worden geïnformeerd over het resultaat van de beoordeling. Of – bij voorkeur - bij indiening van hun plan al rekening houden met deze gemeentelijke toets, zodat dit kader een meer proactieve werking heeft. Het betreft dus een openbaar afwegingskader dat initiatiefnemers proactief kunnen gebruiken. De stappen en criteria in het hoofdstuk 'toetsingscriteria' worden gebruikt als handvat in de totstandkoming van het ambtelijk advies over de ontwikkeling van een marktinitiatief. Het ondersteunt de beoordelaar bij het onderbouwen en formuleren van het advies. De praktijk van het realiseren van woonzorginitiatieven is te complex en niet te vangen in afvinklijstjes. Het afwegingskader heeft als doel om de juiste afwegingen te maken bij het programmeren van wonen en zorg. Het uiteindelijke doel is dat inwoners langer, veilig thuis wonen zonder dat dit ten koste gaat van een evenwichtige toedeling van functies aan locaties.

3. Toetsingscriteria

We toetsen de marktinitiatieven aan de hand van drie stappen:

1. Toets aan ruimtelijke kaders;
2. Toets aan wonen en zorg kaders;
3. Toets aan behoefte.

Stap 1: Toets aan ruimtelijke kaders

Getoetst wordt of het initiatief aansluit op de gemeentelijke ruimtelijke uitgangspunten. Bij toetsingen op kwalitatieve of kwantitatieve overwegingen zal bij de ruimtelijke toetsing op detailniveau dit afwegingskader naar voren gehaald worden. Om te voorkomen dat de ruimtelijke toets op bijvoorbeeld kwantiteit gaat beoordelen.

Resultaat van de toets aan ruimtelijke kaders

Positief: Past het initiatief binnen de ruimtelijke beleidskaders? Dan wordt stap 2 getoetst.

Negatief: Past het initiatief niet binnen de ruimtelijke beleidskaders? Dan wordt 'negatief' geadviseerd ten aanzien van het marktinitiatief. Aan de indiener wordt aangegeven waarom negatief wordt geadviseerd. We denken met de indiener mee en aan de indiener wordt de gelegenheid geboden een aangepast plan in te dienen (indien een aangepast plan wel zou kunnen leiden tot een positieve beoordeling).

Stap 2: Toets aan wonen en zorg kaders

Getoetst wordt of het initiatief aansluit bij de andere gemeentelijke uitgangspunten, op het gebied van wonen en zorg. Op basis van die uitgangspunten is onder andere dit afwegingskader gevormd. De volgende documenten (en rechtsopvolgers daarvan) dienen als ondersteunende richtlijnen in het vorm van een gewogen toetsing:

- Woonzorgvisie gemeente Nieuwkoop 2024;
- Addendum Woonvisie gemeente Nieuwkoop 2024;
- Omgevingsvisie gemeente Nieuwkoop 2021;

- Actieplan dak- en thuisloosheid Rijnstreek 2021;
- Regionale Realisatieagenda Holland Rijnland 2023;
- Regionale Woonagenda Holland Rijnland 2023;
- Regionale Omgevingsagenda Holland Rijnland 2022.

Resultaat van de toets aan wonen en zorg kaders

Positief: Past het initiatief binnen de wonen en zorg beleidskaders? Dan wordt stap 3 getoetst.

Negatief: Past het initiatief niet binnen de wonen en zorg beleidskaders? Dan wordt 'negatief' geadviseerd ten aanzien van het marktinitiatief. Aan de indiener wordt aangegeven waarom negatief wordt geadviseerd. We denken met de indiener mee en aan de indiener wordt de gelegenheid geboden een aangepast plan in te dienen (indien een aangepast plan wel zou kunnen leiden tot een positieve beoordeling).

Stap 3: Toets aan behoefte

Met deze stap toetst de gemeente in hoeverre een initiatief kan bijdragen aan de realisatie van de ambitie om in alle kernen van de gemeente Nieuwkoop geclusterde woonvormen, al of niet zorggeschikt, te hebben/toe te voegen. In welke mate draagt het initiatief bij aan de behoefte aan woonzorgwoningen/plekken in de gemeente? We toetsen de behoefte middels vier criteria.

1. Lokale behoefte

Het woonzorginitiatief richt zich in eerste instantie op een gemeentelijke zorgbehoefte waar nog niet, of nog onvoldoende, in wordt voorzien en waarvan de gemeente Nieuwkoop in de Woonzorgvisie heeft aangegeven op in te willen zetten. We toetsen dit door te kijken naar:

- Voor welke doelgroep is het initiatief bestemd?;
- Welk aandeel van de doelgroep komt uit Nieuwkoop?;
- Om hoeveel bewoners/cliënten gaat het?;
- Wat is de behoefte en toegevoegde waarde van het initiatief en hoe verhoudt dit zich tot het overige aanbod in de wijk / dorpskern / gemeente / regio? Hiervoor wordt een marktonderzoek aangeleverd door de initiatiefnemer;
- In welke huisvestingsbehoefte voorziet het initiatief (extramuraal, intramuraal of tussenvorm)?;
- Is er toestemming van het zorgkantoor bij een intramurale behoefte?

Waardering

Positief:

- Meerwaarde initiatief in de gemeente en/of regio aangetoond met cijfers;
- Het betreft cliënten uit de gemeente Nieuwkoop;
- Er is toestemming van het zorgkantoor in het geval van extra intramurale bedden;
- Initiatieven vanuit bestaande zorgaanbieders in Nieuwkoop hebben de voorkeur;
- Helpt structurele wachtlijsten op te lossen voor inwoners uit de gemeente Nieuwkoop.

Negatief:

- Overaanbod wonen met zorg in kern/ regio (geen spreiding van aanbod over de gehele gemeente);
- Initiatief heeft geen cliënten of onvoldoende cliënten uit de gemeente Nieuwkoop (doelgroep komt hoofdzakelijk van buiten Nieuwkoop);
- Er is geen toestemming van het zorgkantoor;
- Er is geen samenwerking binnen de keten/huidige zorg en aanbod binnen de gemeente.

2. Maatschappelijke inpassing

Een belangrijk uitgangspunt in de Woonzorgvisie is het streven naar woonzorgcirkels. Bij de toetsing van een initiatief is het dat ook belangrijk welke zorg of welzijn geleverd kan worden aan de samenleving. We toetsen dit door te kijken naar:

- Hoe wordt de wederkerigheid ingevuld? Aangegeven wordt wat het initiatief in een kern van de gemeente Nieuwkoop brengt. Is de zorg- of welzijnsfunctie van meerwaarde voor andere bewoners in de wijk of kern? Doordat bewoners uit de wijk / kern er terecht kunnen of omdat er diensten worden verleend aan bewoners in de wijk;
- Hoe draagt het initiatief bij aan een inclusieve samenleving?;
- Welke voorzieningen[1] zijn er nodig nabij het initiatief? Kan er gebruik gemaakt worden van bestaande voorzieningen of zijn er aanvullende voorzieningen nodig? Is het initiatief zelfvoorzienend?

Waardering

Positief:

- Het initiatief levert een positieve bijdrage aan de wijk/kern en de inclusieve samenleving[2];
- Er is een gemeenschappelijke ruimte voor ontmoeting en/of gemeenschappelijke activiteiten voor bewoners en omwonenden.

Negatief:

- Het initiatief draagt niet bij aan een inclusieve samenleving;
- Het initiatief heeft onvoldoende rekeningen gehouden met de aanwezigheid van noodzakelijke voorzieningen.

3. Kwaliteit van de te organiseren zorg

De gemeente Nieuwkoop hecht er waarde aan dat er goede kwalitatieve zorg wordt geleverd en dat wordt voldaan aan geldende kwaliteitseisen. We toetsen dit door te kijken naar:

- Voldoet het initiatief aan de voor hem/haar geldende kwaliteitseisen en kan dit aangetoond worden? Het gaat hier om de kwaliteit van de zorg, de deskundigheid van het personeel en de veiligheid van het gebouw;
- Indien het initiatief met een opdrachtgever werkt wordt aangetoond welke contracten of subsidierelatie er is en aan welke kwaliteitskaders van de opdrachtgever wordt voldaan;
- In welke mate is er samenwerking met andere (lokale) partijen (bijvoorbeeld voor dagbesteding en behandeling)?;
- Is er een overeenkomst met de plaatselijke huisarts?

Waardering

Positief:

- Zorgaanbieder levert kwaliteit tegen een reële en marktconforme prijs;
- Zorgaanbieder onderscheidt zich ten opzichte van reeds gevestigde zorginstellingen;
- Er is een samenwerkingsrelatie met gevestigde zorgaanbieders en huisartsen.

[1] Voorzieningen zijn: dagbesteding, vervoer, winkels, gezondheidszorg.

[2] Denk aan: vitale kernen, voorzieningen dichtbij, iedereen doet mee.

Negatief:

- Kwaliteitsbeleid en werkwijze zijn onvoldoende onderbouwd;
- Zorgaanbieder werkt niet samen met reeds gevestigde zorgaanbieders en huisartsen.

4. Financiering

Voor de gemeente Nieuwkoop is het van belang dat de vestiging van een initiatief geen extra kosten voor de gemeente met zich meebrengt. We toetsen dit door te kijken naar:

- De businesscase van het initiatief met daarin uitleg over: financiering gebouw en evt. verbouwing, beoogde aantal cliënten, financieringscategorie cliënten, gemiddelde zorgzwaarte en omvang per cliënt, personeelskosten;
- Wat is de bron waaruit de cliënten worden gefinancierd?

Waardering

Positief:

- Het initiatief is volledig en brengt geen extra kosten mee voor de gemeente.

Negatief:

- Businesscase is onvolledig of niet sluitend als totaal en brengt extra kosten mee voor de gemeente.

Resultaat van de toets aan behoefte

Met twee of meer criteria op ‘negatief’, is de totale beoordeling in deze stap ‘negatief’. Anders is de beoordeling van deze stap ‘positief’. Na het toetsen van het plan aan de vier criteria volgt op basis van de waardering het eindoordeel/besluit.

3. Eindoordeel / besluit

De gemeente bepaalt het eindoordeel op basis van de beoordelingen per stap, er zijn drie besluitrichtingen:

1. Afwijzen bij eindbeoordeling ‘negatief’ in de eerste en/of de tweede stap;
2. Positieve insteek bij beoordeling ‘positief’ in de eerste en tweede stap, maar een beoordeling ‘negatief’ in de derde stap. We bespreken de mogelijkheden voor eventuele verbeteringen richting een beoordeling ‘positief’ in stap 3;
3. Initiatief ondersteunen bij beoordeling ‘positief’ in alle drie de stappen.

Past het initiatief niet bij de behoeften die er binnen de gemeente zijn? Dan wordt negatief geadviseerd ten aanzien van het marktinitiatief. Aan de indiener wordt aangegeven waarom negatief wordt geadviseerd. We denken met de indiener mee en aan de indiener wordt de gelegenheid geboden een aangepast plan in te dienen